

Виборча програма

кандидата в Президенти Національної академії наук України

академіка НАН України **Гончарука Владислава Володимировича**

Гончарук Владислав Володимирович, академік НАН України, доктор хімічних наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України, лауреат Державної премії України в галузі науки і техніки пройшов шлях в НАН України від лаборанта до директора Інституту колоїдної хімії та хімії води ім. А.В. Думанського НАН України, провідного інституту України в області хімії, фізики, біології та технології води.

Про роль науки в житті держави

Історія не знає жодного прикладу, щоб яка-небудь держава зайняла чільне місце у світі без створення і підтримки власних наукових центрів і вищої освіти. Потужний підйом Російської держави почався зі створення в 1724 р. Петром I Академії наук, спадкоємцями якої є ми. Відомо, що становлення української науки – фізики, хімії, біології, математики, механіки – почалося зі створення Харківського (1805 р.), Київського (1834 р.) і Новоросійського (нині – Одеського – у 1865 р.) університетів і заснування у 1918 р. Української академії наук, яка зараз переживає найскладніший період своєї діяльності. У березні цього року ми відзначали 150-річчя з дня народження академіка Євгена Оскаровича Патона, внесок якого в перемогу у Великій вітчизняній війні (1941-1945 рр.) важко переоцінити. І це повинні пам'ятати всі. Немає майбутнього у держави, яка не дбає про власну вищу освіту і не розвиває, і не рятує власну науку! Зараз наші національні академії наук (а вона повинна бути одна, всеосяжна) уподібнилися громадським організаціям, відстороненим від всього економічного, політичного,

соціального життя нашої країни. Вони не затребувані державою і відірвані від вищої освіти.

За останні 2-3 десятиліття ми втратили найпотужніший у світі торговий флот, ракето- і літакобудування, все машинобудування, під загрозою – втрата землі і всього агропромислового комплексу.

В історії сучасної української держави був єдиний випадок, коли до структури Кабінету Міністрів України (тоді Прем'єр-міністром була Ю.В. Тимошенко) входили вчені – Президент НАН України академік НАН України Б.Є. Патон – до складу Кабінету Міністрів, а до складу Міністерства з питань житлово-комунального господарства – академіки НАН України В.В. Гончарук, В.М. Геєць, А.А. Долінський (в той час міністром був О.Ю. Кучеренко). Це був єдиний випадок в історії нашої країни, коли в роботі Кабінету Міністрів України використовувався потужний науковий потенціал.

Ми практично не маємо найголовнішої життєво важливої стратегічної сировини – води. Поки що збереглися підземні води (сеноманський і юрський горизонти), котрі можна втратити через видобуток природного газу (приклад – США, де подібні території перетворились на пустелі) разом з нашими чорноземами. За останні 20 років на території України безповоротно зникло більше 10 тис. малих річок. Решта перетворилась на стічні канали, як і Дніпро, воду якого вже не можна застосовувати не тільки для питного водопостачання, але й для технічних потреб.

Не використовувати наявний потужний потенціал Національної академії наук – злочин. На моїй малій батьківщині в Узбекистані у вищій ранг державної політики було зведено дбайливе ставлення до води. І я добре пам'ятаю знамениту на весь світ пісню «Учкудук».

Збереження водних ресурсів нашої країни залежить від:

- заборони масової вирубки лісів;
- припинення розорювання земель у заплавах річок;

- очищення стічних вод;
- збереження якості всіх видів поверхневих і підземних вод;
- раціонального водоспоживання на водопровідних станціях, у промисловості, в комунальному господарстві тощо;
- очищення донних відкладів у всіх водоймах;
- регулярного професійного контролю стану всіх 6 гребель на Дніпрі як стратегічно важливих об'єктів для запобігання екологічним катастрофам.

Потрібен професійний і строгий державний контроль за станом усіх великих і малих річок і водойм. Видобуток сланцевих газів і нафти є неприпустимим за наших умов – ми можемо втратити чорноземи, підземні і поверхневі води.

Завдання НАН України:

Спільно з Президентом України та Кабінетом Міністрів України необхідно визначити пріоритетні напрями фундаментальних і прикладних досліджень у всіх стратегічно важливих областях.

За всіма цими напрямками розвитку держави слід підготувати науково обґрунтовані пропозиції в усіх галузях народного господарства.

Найважливіші досягнення в галузі фундаментальних і прикладних розробок реалізовувати через відповідні міністерства та відомства безпосередньо на підприємствах на основі інвестиційних програм.

Залучати провідні наукові інститути, заклади вищої освіти та вчених до розробки і реалізації програм цільової підготовки студентів, аспірантів та молодих фахівців.

Впорядкувати структуру НАН України і створити при Кабінеті Міністрів України галузеві комплексні програми фундаментальних і прикладних досліджень спільно з Міністерством освіти і науки України та університетами.

Фінансування прикладних розробок здійснювати через обов'язкові програми відповідних міністерств і відомств, а також відповідних відділень НАН України. Це повинно привести до підвищення ефективності роботи підприємств, міністерств і відомств, збереження та, що є особливо важливим, до розвитку наукового потенціалу, наукових шкіл та буде сприяти запобіганню відтоку талановитої молоді за кордон.

Приділити особливу увагу екологічним проблемам країни.

До складу колегій міністерств і відомств ввести провідних вчених НАН України і залучати до роботи Кабінету Міністрів України в якості радників кращих фахівців нашої країни.

Скоординувати науково-дослідні роботи всіх інститутів за суміжними напрямками аж до їх адміністративного об'єднання.

Вважаю за необхідне розглянути можливість і необхідність оптимізації структур Національної академії наук України.

Всі фундаментальні і прикладні тематики повинні носити комплексний характер із залученням всього кадрового і науково-технічного потенціалу.

Слід регулярно проводити спільні обговорення великих проблемних напрямків у відділеннях НАН України схожих профілів із залученням фахівців міністерств та відомств.

Академік НАН України
Гончарук В.В.

*«Знание – величие и краса.
Знание дороже, чем клад жемчужин.
Мудрый и знающий вечно нужен.»*

Ас-Самарканди